

Seinäjoen kaupungin perusopetuksen *kestävän kehityksen ohjelma*

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe	<u>3</u>
1. Kestävää kehitystä tukeva toimintakulttuuri Seinäjoen kouluissa	<u>5</u>
2. Kestävän kehityksen ja globaalikasvatuksen arvot ja aihekokonaisuudet koulujen omissa opetussuunnitelmissa	<u>6</u>
3. Viisi askelta kohti oman koulun kestävän kehityksen ohjelmaa	<u>9</u>
3.1 Ensimmäinen askel: oman koulun alkuarviointi	<u>10</u>
3.2 Alkuarvioinnin jälkeen: oman koulun keke-ohjelma	<u>12</u>
3.3 Seuranta, arviointi ja diplomin hyväksyminen	<u>13</u>
3.4 Kärppä-diplomi	<u>14</u>
 Lähteet	 <u>15</u>
Liite 1: Seinäjoen koulujen keke-mittaristo koulun alkuarviointiin -lomake	<u>16</u>
Liite 2: Koulun ympäristökatselmus Seinäjoen perusopetuksessa -lomake	<u>22</u>
Liite 3: Kärppä-diplomi	<u>27</u>
Liite 4: YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja toimintaohjelma 2030	<u>28</u>

PIIRROKSET JA ESITTEEN ULKOASU: ALEKSI SALORANTA JA TEIJO PÄKKILÄ

ESIPUHE

Seinäjoen perusopetuksen kestävän kehityksen ohjelman kehittäminen aloitettiin tammikuussa 2014. Asiaa edistämään perustettiin perusopetuksen kestävän kehityksen tiimi. Uusien opetus-suunnitelman perusteiden ilmestyessä loppuvuodesta 2014 huomattiin kestävään tulevaisuuteen suuntautumisen ja kestävän elämäntavan omaksumisen olevan aivan keskeistä opetussuunnitelman sisältöä. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien kehittämiseen kestävän kehityksen eri osa-alueet antavat paljon lisäarvoa. Tulevaisuudessa oppilaiden laaja-alainen osaaminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet perustuvat mitä suurimmassa määrin myös kestävän kehityksen teemoihin.

Kestävän kehityksen tiimin tavoitteena oli laatia Seinäjoen koulujen työkaluksi oma laadunarviointijärjestelmä, keke-mittaristo. Mittaristo on tämän työn liitteenä.

Kestävän kehityksen ohjelmaa ovat olleet työstämässä yhteistyössä perusopetusjohtaja [Jari Jaskarin](#) kanssa [Henna Malila](#) Kirja-Matin koulusta, [Hannu Tuomisto](#) Seinäjoen yhteiskoulusta, [Pirjo Lyöri](#) Seinäjoen lyseosta, [Mari Kangas](#) Nurmon yläasteelta, [Tom Peltonen](#) Joupin koulusta, [Marika Ojala](#) Marttilan koulusta ja [Maija Rundgren](#) Toivolanrannan yhtenäiskoulusta. Jatkossa tiimiin kuuluu [Toni Kangas](#) Toivolanrannan yhtenäiskoulusta. Toiminnan tavoitteena on edistää kestävää elämäntapaa ympäristökasvatuksen keinoin ja auttaa Seinäjoen opettajia välittämään lapsille ja nuorille kestävän kehityksen mukaisia tietoja, taitoja ja asenteita osana koulun toimintakulttuuria.

VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ JA KESTÄVÄÄN TULEVAISUUTEEN SUUNTAUTUMINEN

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävän elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, luku 4.2)

1. KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ TUKEVA TOIMINTAKULTTUURI SEINÄJOEN KOULUISSA

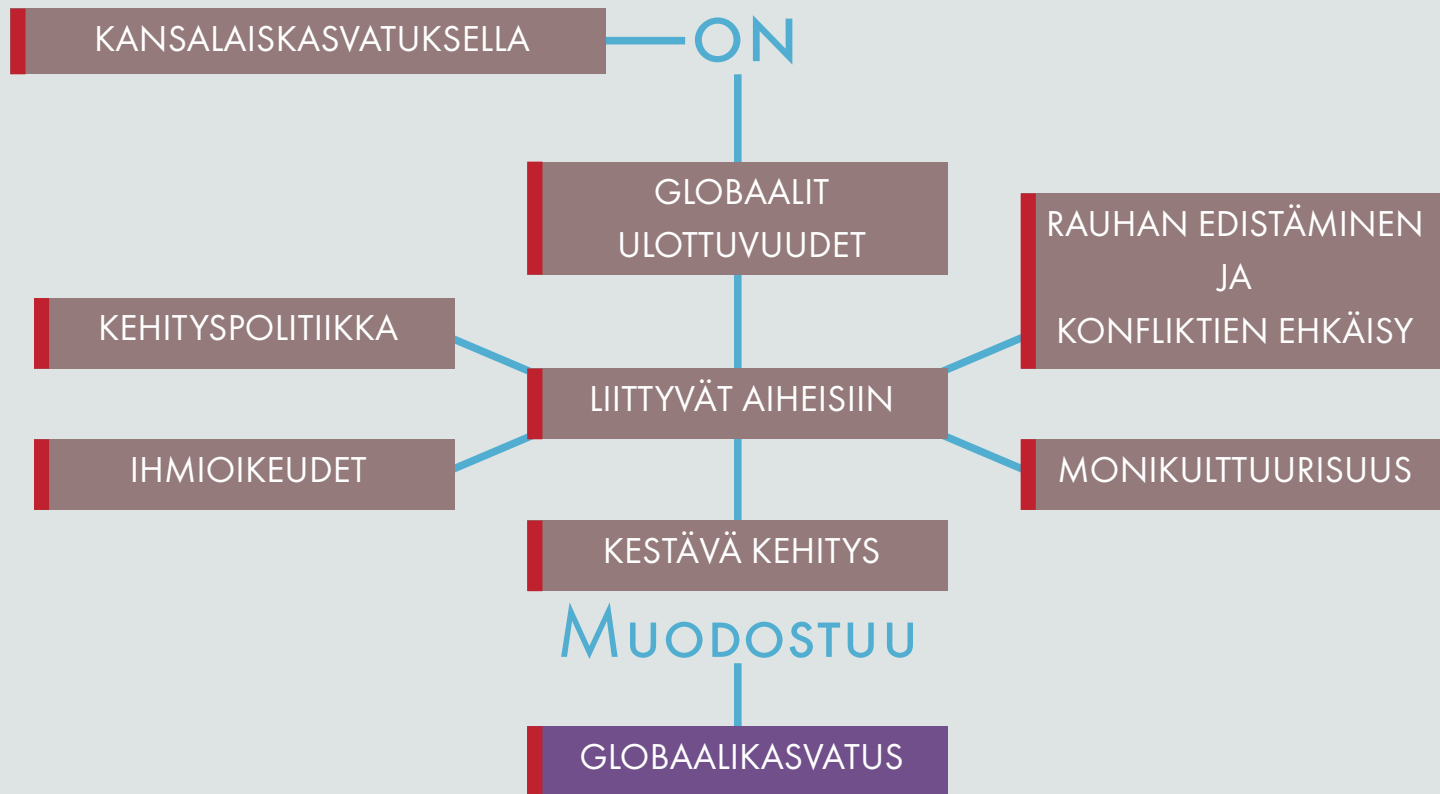
petuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet perustuvat opetussuunnitelman arvoperustaan ja oppimiskäsitykseen, ja ne ohjaavat koulun yhteistä toimintakulttuuria.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys arvoperustana, vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen osana koulun toimintakulttuuria ovat OPS2016:n keskeisintä uutta sisältöä. Ne tulee huomioida sekä kaikessa opetussuunnitelmatyössä että opetuksen kehittämisessä. Uuden opetussuunnitelman myötä kouluyhteisöllä on tilaisuus miettiä globaalikasvatuksen ja kestävä kehityksen tilannetta osana koulun toimintakulttuuria. Eteläpohjalaisen opetussuunnitelman painotukset yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus nivoutuvat erittäin luontevasti myös kestävä kehityksen eri teemojen toteuttamiseen.

- [Linkki Seinäjoen perusopetuksen kestävä kehityksen ohjelmaan löytyy esimerkiksi kaupungin opetussuunnitelman luvusta 1.](#)
- [Mahdolliset koulukohtaiset täydennykset kestävä kehityksen ohjelman käytännön toteutuksesta kirjataan koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja vuosisuunnitelmaan.](#)
- [Keke-työllä on myös oma Akkuna-ryhmä.](#)

2. KESTÄVÄN KEHITYKSEN JA GLOBAALIKASVATUKSEN ARVOT SEKÄ AIHEKOKONAISUUDET KOULUJEN OMISSA OPETUSSUUNNITELMISSA

Monet globaalit, maailmaa koskevat ongelmat kuten äärimmäinen köyhyys, ilmastonmuutos, epäta-
sa-arvo ja sodat askarruttavat lapsia ja nuoria. Niiden käsitteleminen ja ratkaisujen etsiminen niihin
sekä toimiminen paikallisesti kestävien ratkaisujen edistämiseksi ovat kaikki tärkeä osa oppimista,
 syrjäytymisen ehkäisyä ja koulujen uudenlaista toimintakulttuuria.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa opetussuunnitelman laaja-alaiset osaamisen tavoitteet kuten

- **KULTTUURINEN OSAAMINEN, VUOROVAIKUTUS JA ILMAISU (L2)** sekä
- **OSALLISTUMINEN, VAIKUTTAMINEN JA KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN RAKENTAMINEN (L7)**

tukevat globaalien kysymysten käsittelemistä erilaisista näkökulmista.

Globaalikasvatusta voidaan koulutyössä toteuttaa projektien, ryhmätöiden ja teemapäivien avulla sekä integroimalla ilmiöpohjaisesti eri oppiaineita. Tällöin nuorille annetaan mahdollisuus syventyä sellaiseen tietoon ja sellaisiin lähteisiin, joihin hän ei ehkä tulisi muuten tutustuneeksi.

-
- Kestävän kehityksen ja globaalikasvatuserityyden sisältöjen valinnassa sekä monialaisten opintojen että valinnaisten aihekokonaisuuksien suunnittelussa on mahdollista hyödyntää muun muassa kouluille laadittua alkuvaiheen kriteeristöä ([liite 1](#)) tai koulun ympäristökatselmuksen ohjeistusta ([liite 2](#)).
-

Monialaisten opintokokonaisuuksien suunnittelun ja linjausten keskeinen teema uudessa opetus-suunnitelmassa on koulun ovien ja luokkahuoneen ikkunoiden avaaminen rohkeasti ympäröivään yhteisöön ja maailmaan. AUTENTTINEN OPPIMINEN tarkoittaa, että oppikirjojen lukemisen sijaan lähdetään ulos luokkahuoneesta ja tutkitaan ympäröivää luontoa, rakennettua ympäristöä ja omaa lähiyhteisöä tai että vierailijat paikallisista järjestöistä, yrityksistä ja muista sidosryhmistä sekä lähipiirissä asuvat taiteilijat ja kulttuuri-perinnön vaalijat tulevat luokkiin jakamaan osaamistaan ja kokemuksiaan. Autenttiset oppimisympäristöt voivat olla myös virtuaalisia. Autenttiselle oppimiselle oleellisia ovat aidot tiedon lähteet ja vuorovaikutustilanteet osana koulun arkipäivää.

Hyvänä mallina peruskouluille voi käyttää Seinäjoen lukiossa vuonna 2010 aloitettua kokeilua, jonka ideana oli toteuttaa ilmiökeskeisyyttä lukioikäisten globaalikasvatuksessa. Tuloksena oli palkittu, oppiainerajoja ylittävä Maailma ulottuvillasi -opintokokonaisuus, jossa perinteinen ainekohtainen ja sirpaleinen lukujärjestys hajotettiin. Kokonaisuuteen etsittiin eri oppiaineista yhteiset teemat. Kaikkien kokonaisuuteen liitettyjen kurssien sisältöjä tarkastellaan erityisesti globalisaation näkökulmasta. Opintokokonaisuus toteutetaan monipuolisin oppimis- ja arviointimenetelmin.

-
- Maailma ulottuvillasi -globaalikasvatuskokonaisuus lukiossa -teos on käyttökelpoinen opas vastaavanlaisen eheyttävän kokonaisuuden tai sen osan toteuttamiseksi. Opas sisältää kuvauksen kokonaisuuden suunnittelusta, arvioinnista ja toteuttamisesta sekä antaa hyödyllisiä vinkkejä myös perusopetuksen oppimisprosessin toteuttamiseen.
-

3. VIISI ASKELTA KOHTI OMAN KOULUN KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMAA

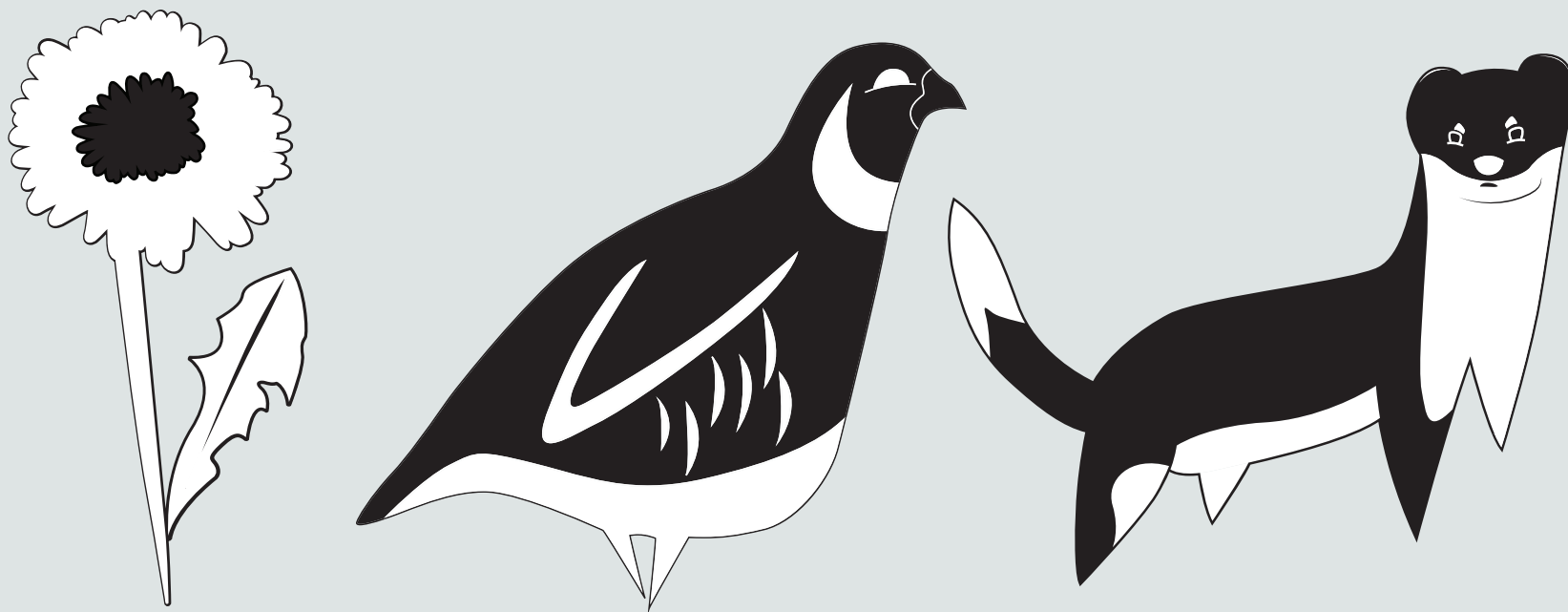
3.1 ENSIMMÄINEN ASKEL: OMAN KOULUN ALKUARVIOINTI

Seinäjoen perusopetuksen kestävän kehityksen työryhmä on luonut koulujen käyttöön mittariston, jonka avulla kouluissa päästään alkuun oman kestävän kehityksen ohjelman luomisessa. Tavoitteena on, että kestävän kehityksen ja globaalikasvatuksen teemat näkyisivät aiempaa enemmän koulujen toimintakulttuureissa ja oppimisessa.

Mittariston käytössä on tarkoituksena edetä pienin mutta tavoitteellisin askelin niin, että koulut vuosisuunnitelma-, arviointi- ja kehittämistyötä tehdessään hyödyntävät mittaristoa koko kouluyhteisöä osallistaen. Mittaristoon valitut tasojen nimet – voikukka, peltopyy ja kärppä – ovat Seinäjoen nimikkolajeja. Mittaristoon on pyritty löytämään kriteerejä monipuolisesti sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden että kaikkien kestävän kehityksen ulottuvuuksien (taloudellinen, sosiaalinen, ekologinen, kulttuurinen) näkökulmista.

-
1. eli alin taso **VOIKUKKA**: 5 kriteeriä toteutuu.
 2. eli keskimmäinen taso **PELTOPYY**: edellisen 5 kriteerin lisäksi toteutuu 5 kriteeriä.
 3. eli ylin taso **KÄRPPÄ**: 14 kriteeriä toteutuu, ja lisäksi koulu on luonut oman kestävän kehityksen ohjelman.

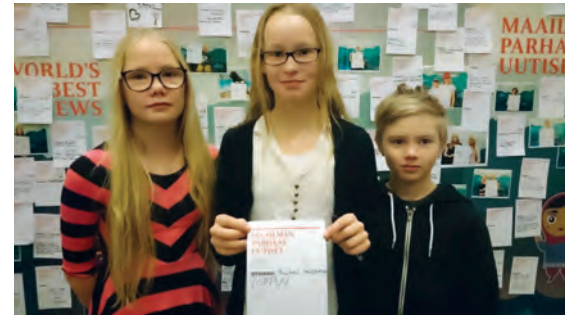

-
- Tavoitteena on ollut luoda mittaristo, joka on mahdollisimman helppokäyttöinen ja käytännönläheinen. Se sisältää konkreettisia, usean koulun arkeen jo kuuluvia asioita. Kouluyhteisöt määrittelevät alkuarvioinnin kautta koulun tilanteen. Vuosisuunnitelmassa määritellään, mitä tasoa lukuvuoden aikana tavoitellaan. Lukuvuoden lopulla arviointiraportissa arvioidaan tavoitteiden toteutuminen ja se, ollaanko koululla tyytyväisiä senhetkiseen tasoon.

3.2 ALKUARVIOINNIN JÄLKEEN

Yksittäisen koulun on mahdollista toteuttaa perusopetuksen yhteistä kestävän kehityksen ohjelmaa pelkästään tekemällä alkuarviointi ja määrittämällä koulun senhetkinen taso. Toinen ja toki toivottava vaihtoehto on jatkaa prosessia kohti koulun omaa kestävän kehityksen ohjelmaa. Koulukohtaista kestävän kehityksen ohjelmaa on mahdollista kehittää ja arvioida uudelleen esimerkiksi kahden vuoden välein. Liitteiden 1 ja 2 kriteerit ovat osittain samoja tai samantapaisia, jotta koulun työssä päästään varsin helposti alkuun.

Koulun kestävän kehityksen ohjelman kehittämiseksi koulun tulee järjestää ympäristökatselmus, valita parannettavat ja kehitettävät asiat, huolehtia toimenpiteistä ja vastuista, järjestää seuranta sekä arvioida tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista.

3.3 SEURANTA JA ARVIOINTI

Ympäristökatselmus ja sen jälkeen toteutettava prosessi dokumentoidaan ja talletetaan koulun arkistoon. Koulun kestävä kehityksen uudet tavoitteet kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan. Dokumentointiin voi käyttää [liitettä 2](#).

Lukuvuoden arviointiraporttiin koulu kirjaa vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä kestävä kehityksen toimenpiteitä vietiin lukukauden aikana eteenpäin?
- Miten kestävä kehityksen toimenpiteet toteutuivat?

Kärppä-tason saavuttamisen jälkeen koulu voi halutessaan luonnollisesti tavoitella vihreää lippua tai jotakin muuta vastaavaa kansallisen tai kansainvälisen tason kestävä kehityksen tai globaalikasvatuksen laatuleimaa. Näistä löytyy lisätietoa muun muassa seuraavista linkeistä:

<http://www.vihrealippu.fi>

<http://www.koulujaymparisto.fi/>

3.4 KÄRPPÄ-DIPLOMI

Kärppä-tasolle edistyttyään koulujen on mahdollista saavuttaa Kärppä-diplomi, Seinäjoen perusopetuksen oma laatuleima kestävän kehityksen edistämisestä koulun toimintakulttuurissa. Diplomin saamiseksi [liitteessä 2](#) esitellyistä 49 kriteeristä tulee täyttyä vähintään 40. Diplomin myöntää perusopetusjohtaja.

LÄHTEET

- Eteläpohjalainen opetussuunnitelma 2016
- GLOPS – kansainvälisyys, globaalikasvatus ja OPS – sivusto <https://kvmmentoriohjelma.wordpress.com/>
- Heikkilä, Kivinen, Kuoppala, Kalliokoski, Mäki ja Ranta: Maailma ulottuvillasi – globaalikasvatuskokonaisuus lukiossa.
- Koulun ympäristötoimet 2, WSOY
- Maailmankoulu.fi ->opettajille -> opetussuunnitelman arvot ja aihekokonaisuudet osana opetusta
<http://www.maailmankoulu.fi/node/4>
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2016
- Post 2015: Maailman uudet kestävän kehityksen tavoitteet (YK)
<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=49313>
- Sarisalmi, Tiina: OPS 2016, kansainvälisyys, globaalikasvatus ja opetuksen eheyttäminen. Diasarja VESO-koulutuksesta.
<http://www.slideshare.net/tiinsari/ops-2016-kansainvalisyys-ja-gloaalikasvatus>
- Suomen Ympäristökasvatusseuran verkkosivut <http://www.ymparistokasvatus.fi/sykse>
- Suomen YK-liiton verkkosivut <http://www.ykliitto.fi/>

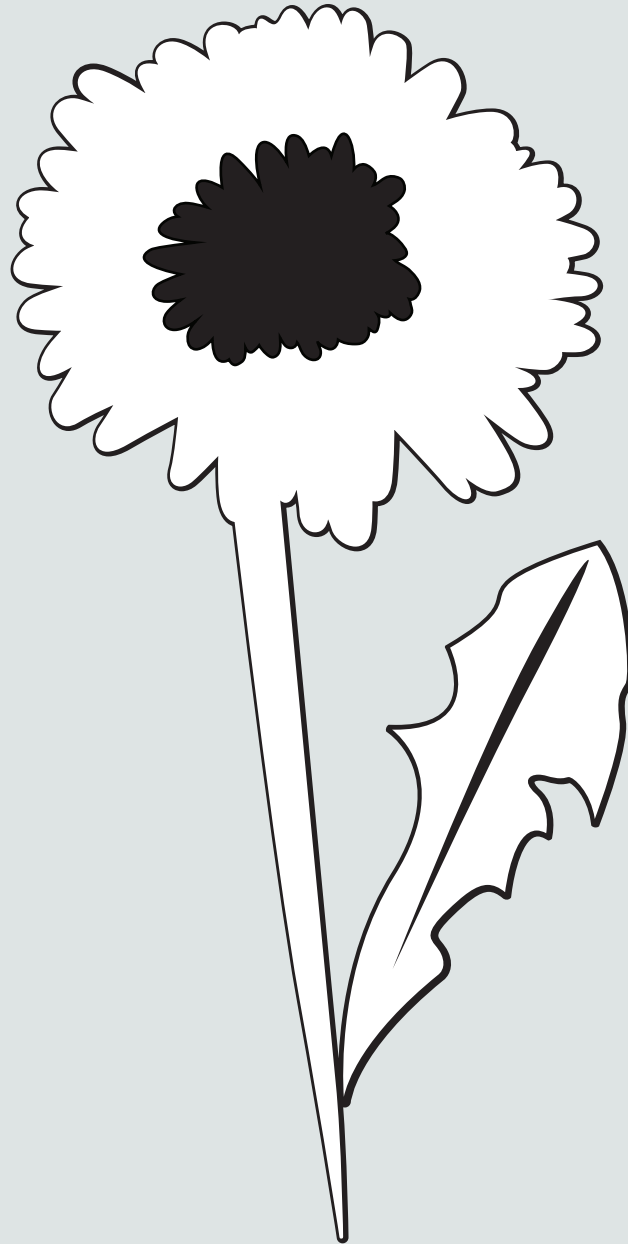

LIITE 1: SEINÄJOEN KOULUJEN KEKE-MITTARISTO KOULUN ALKUARVIOINTIIN

VOIKUKKA-TASO

(TAVOITTEENA VÄHINTÄÄN 5 SEURAAVISTA)

- Koululle on valittu kestävän kehityksen yhteyshenkilö.
- Koulu on organisoinut jätteiden lajittelua.
- Koululla toimii aktiivinen ruokailutoimikunta.
- Koululla on sovittu valojen sammuttamisesta iltapäivisin.
- Koululla on sovittu muiden sähkölaitteiden sammuttamisesta iltapäivisin ja esimerkiksi lomilla.
- Oppikirjoja kierrätetään oman koulun sisällä.
- Koululla on oppilasmäärään nähden riittävästi polkupyörätelineitä.
- Koululla on ulkoroskiksia, jotka tyhjennetään riittävän usein.
- Koulun pihaa hyödynnetään lähiliikuntapaikkana, koulumetsänä tai muussa opetuskäytössä.
- Koululla järjestetään vähintään yksi vuosittainen globaalikasvatuksen teemapäivä (esimerkiksi Unicef-kävely, taksvärkkipäivä, YK-päivä, nälkäpäivä, nenäpäivä, koulun oma ympäristö- ja siivouspäivä tai kuluttajakasvatuspäivä).
- Koululla on aktiivisesti toimiva oppilaskunta.
- Koululla on yhteisiä siivouspäiviä (esim. koulun piha-alueen siivouspäivä).

PELTOPYY-TASO

(AIEMMAN VIIDEN LISÄKSI 5 SEURAAVISTA)

- Koululle on valittu kestävän kehityksen tiimi.
- Oppikirjoja kierrätetään yhteistyössä muiden koulujen kanssa.
- Koululla hyödynnetään kaupungin keskusvarastoa esimerkiksi kalustehankinnoissa.
- Koululla on kummilapsitoimintaa.
- Koulun toimintakulttuuriin kuuluu kiusaamisen vastaisessa työssä systemaattisesti vertaissovittelun, kaveriparlamentin tai Kiva Koulu-menetelmän käyttö.
- Oppilaita ja huoltajia osallistetaan koulun tilojen ja ulkoalueiden suunnittelussa (esimerkiksi vuosittain).
- Koululla vierailee vuosittain järjestöjen kouluvierailijoita (esimerkiksi Plan Suomi, YK-kouluvierailijat, 4H, Luontoliitto, seura kuntien lähetystyöntekijät, MTK, ProAgria, Martat tai paikalliset toimijat).
- Koulu tekee muuta systemaattista yhteistyötä yhden tai useamman kansalaisjärjestön kanssa (esimerkiksi SPR).
- Koulu osallistuu kansainvälisiin hankkeisiin.
- Koululla on oma, itsenäinen opintoretkiä koskeva suunnitelma (tai se on osa jotain muuta kokonaissuunnitelmaa).
- Laaja-alaisen osaamisen tavoite osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7) on erityisesti huomioitu koulun omassa opetussuunnitelmassa ja yhdessä tai useammassa seuraavista: koulun toimintakulttuuri, koulun monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaisainetarjotin.
- Hankinnoissa huomioidaan lähijättelelu, luontoystävällisyys, kierrätettävyyys ja tuotantotavat siten, kuin se on mahdollista.
- Koulussa huolehditaan kalusteiden ja muun materiaalin huollosta ja korjauksista.
- Koulu on sitoutunut YK-koulun periaatteisiin (YK-koulu, jolla on oikeus käyttää logoa nettisivullaan) tai koululla on oma globaalikasvatuksen suunnitelma.
- Vaarallisten aineiden ja ongelmajätteiden hävittäminen hoidetaan koulussa asiaankuuluvalla tavalla.
- Koululla on Kouluruokadiplomi®.
- Koululla on oma kulttuurikasvatuksen suunnitelma, joka täydentää kaupungin yhteistä suunnitelmaa.
- Koulu hyödyntää digitaalisia globaalikasvatuksen oppimisalustoja (esimerkiksi Petran Planeetta tai Dream do Schools).
- Koulu osallistaa maahanmuuttajataustaisia oppilaita ja heidän huoltajiaan kansainvälisyyskasvatuksen projekteissa.

KÄRPPÄ-TASO

- Edellisiltä tasoilta toteutuu vähintään 14 kriteeriä
- Koululla on oma kestävä kehityksen ohjelma

LIITE 2: KOULUN YMPÄRISTÖKATSELMUS SEINÄJOEN PERUSOPETUKSESSA -LOMAKE

SEINÄJOEN PERUSOPETUS

_____ KOULUN YMPÄRISTÖKATSELMUS

PVM: _____

KATSELMUKSESSA MUKANA: _____

RUOKAILU

1. Koulussa käytetään vain suuria voi- tai margariinipakkauksia ja maidonjakeluautomaattia.	Kyllä ☐	Ei ☐
2. Koulussa toimii aktiivinen ruokailutoimikunta.	Kyllä ☐	Ei ☐
3. Koulussa käytetään vain posliinia, lasia ja ei-kertakäyttöisiä ruokailuvälineitä.	Kyllä ☐	Ei ☐
4. Koulun kasvisruokapäivän lisäksi ruuan monipuolisuus ja terveellisyys huomioidaan jollain muulla näkyvällä tavalla.	Kyllä ☐	Ei ☐
5. Ruoantähteet kompostoidaan tai viedään biokierrätykseen.	Kyllä ☐	Ei ☐
6. Ruoka on tuotettu lähialueella.	Kyllä ☐	Ei ☐
7. Opettajienhuoneessa on käytössä posliiniastiat.	Kyllä ☐	Ei ☐

SÄHKÖN KULUTUS

8. Huonelämpötila on korkeintaan 20 astetta.	Kyllä ☐ Ei ☐
9. Luokkatilojen valot sammutetaan, kun tunti loppuu.	Kyllä ☐ Ei ☐
10. Oppilaita ohjataan esimerkiksi kyltein sammuttamaan valot poistuessaan wc-tiloista tai tiloissa on liiketunnistimet.	Kyllä ☐ Ei ☐
11. Uusia laitteita hankittaessa hankintakriteerinä on energiaa säästävä malli.	Kyllä ☐ Ei ☐
12. Tietokoneet sammutetaan, kun ne eivät ole käytössä.	Kyllä ☐ Ei ☐
13. Kiinteistön ilmanvaihtojärjestelmän käytöstä on ohjeistus tai tarkistuslista ja vastuuhenkilö. Järjestelmää huolletaan säännöllisesti.	Kyllä ☐ Ei ☐

LIKKUMINEN

14. Vähintään 90 % oppilaista ja opettajista kävelee, pyöräilee tai matkustaa julkisilla kulkuneuvoilla töihin, jos se on mahdollista.	Kyllä ☐ Ei ☐
15. Kouluun pääsee pääasiassa pyöräteitä pitkin.	Kyllä ☐ Ei ☐

TAVAROIDEN JA LAITTEIDEN KUNTO JA HANKINNAT

16. Koulussa kalusteet pysyvät ehjinä ja puhtaina.	Kyllä ☐ Ei ☐
17. Rikki menneitä kalusteita huolletaan ja korjataan.	Kyllä ☐ Ei ☐
18. Koulun vesikalusteet pysyvät ehjinä.	Kyllä ☐ Ei ☐
19. Kalusteiden hankinnassa otetaan huomioon niiden ympäristövaikutukset.	Kyllä ☐ Ei ☐
20. Koulussa kirjat ja oppivälineet pysyvät siisteinä ja ehjinä.	Kyllä ☐ Ei ☐
21. Koulussa kierrätetään oppimateriaalia.	Kyllä ☐ Ei ☐

JÄTEHUOLTO JA KIERRÄTYS

22. Koululla on toimiva jätteiden lajittelu

a) paperille (toimistopaperi ja lehdet)

b) kartonkipaperille (maitotölkit yms.)

c) aaltopahville

d) biojätteelle

e) muoville

f) lasille

g) metallille

h) tekstiileille

i) puujätteelle

j) ongelmajätteelle (kukin jätelaji erikseen).

23. Kaikki käytetty paperi kerätään ja kierrätetään.

24. Kopioidaan paperin molemmille puolille.

25. Käytetään ensi sijassa käsipyyheautomaatteja tai kangaspyyhkeitä.

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

SIIVOUS

26. Kaikki puhdistus- ja astianpesuaineet ovat ympäristömerkin saaneita.

27. Kaikki koulussa käytettävät pyyhkeet ovat pestäviä.

28. Siivousvälineet ovat pestäviä.

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

TIEDOTUS JA KOULUTUS

29. Koululla on oma kestävän kehityksen ohjelma.
30. Koululla on oma kestävän kehityksen tiimi tai vastuhenkilö tai molemmat.
31. Ympäristökysymyksiä ja kestävää kehitystä käsitellään kaikissa aineissa opetussuunnitelman mukaan.
32. Koulussa on ainakin yksi ympäristöpäivä tai yksi ympäristöön liittyvä projekti vuodessa.
33. Ympäristö- ja luonnontiedon tai biologian opetuksessa käytetään säännöllisesti apuna kävely- tai pyöräilymatkan päässä olevaa ympäristöä.

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

YHTEISTYÖ

34. Koululla on yhteistyötä ympäristöasioissa
- a) kansalaisjärjestöjen kanssa
 - b) kaupungin jätehuollosta vastaavien kanssa
 - c) pihojen kunnosta vastaavien kaupungin työntekijöiden kanssa
 - d) vanhempainyhdistyksen kanssa
 - e) kaupunginvaltuuston kanssa.
35. Ympäristöasioissa ja kestävän kehityksen edistämisessä tehdään yhteistyötä muiden maiden oppilaiden ja koulujen kanssa.
36. Koulu osallistuu säännöllisesti kansainvälisiin keräyksiin ja teemapäiviin.

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

Kyllä ☐ Ei ☐

1. Valitaan parannettavat asiat:

2. Toimenpiteet ja vastuista sopiminen:

3. Seuranta ja arviointi:

Lähde: tämä ympäristökatselmuslomake pohjautuu WWF:n kehittämään malliin (teoksessa Koulun ympäristötoimet 2, WSOY)

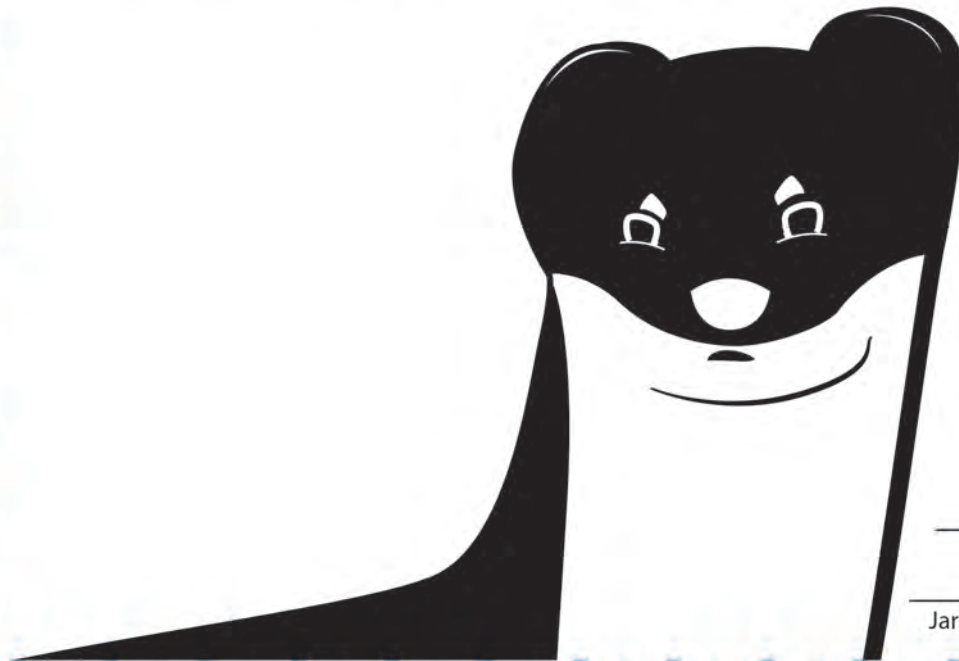
KÄRPPÄ-DIPLOMI

KÄRPPÄ-KUNNIAKIRJA

Tämä kunniakirja on myönnetty

_____ KOULULLE

Tunnustuksena kestävän kehityksen edistämisestä opetuksessa ja oppimisessa.

Päiväys

Jari Jaskari, Perusopetusjohtaja

LIITE 4: YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET JA TOIMINTAOHJELMA 2030

TIESTITKÖ?

Suomen on valinnut kestävän kehityksen tavoitteiksi 17 tavoitetta, jotka ohjaavat Suomen politiikkaa ja toimintaa vuoteen 2030 saakka. Tavoitteet ovat osa maailmanlaajuisia tavoitteita, jotka ovat voimassa kaikissa maissa.

13 ILMASTOTOIMIA

14 VEDENALAINEN ELÄMÄ

Kestävän kehityksen tavoitteet ja toimintaohjelma ohjaavat kestävän kehityksen edistämistä vuoteen 2030 saakka kaikkialla maailmassa. Myös Suomessa.

YK:n jäsenvaltioiden uusien kestävän kehityksen tavoitteiden ja toimintaohjelman tavoitteena on äärimmäisen köyhyyden poistaminen ja kestävä kehitys kaikilla osa-alueilla: niin taloudellisesti, ihmisten hyvinvoinnin kuin ympäristön kannalta.

Taustalla ovat kahdeksan, vuoteen 2015 päättyvää vuosituhattavoitetta sekä ympäristö- ja kehityssuhteita käsittelevä Rion agenda. Ne osoittivat, että tuloksia voidaan saada aikaan yhteisellä sitoumuksella. Äärimmäisen köyhyys puolitettiin etujassaan jyllä kaksi miljardia ihmistä on saanut puhdasta juomavettä. Yhdeksän kymmenestä maailman lapsesta pääsee aloittamaan peruskoulun. Kehitys on kuitenkin ollut epätasaista.

Uudet tavoitteet ja toimintaohjelma ovat entistä laajempi ja kunnianhimmampi kokonaisuus. Vuosituhattavoitteet painottuvat kehitysmäihin, mutta uudet tavoitteet ja toimintaohjelma asettavat velvoitteita myös teollisuusmaille – kuten Suomelle.

Mottona on, ettei kukaan jää kehityksestä jälkeen: *leave no one behind*.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS RATKAISEE

Tavoitteiden aineksien on se, miten kestävä kehitys edistää ratkaisuja käytännössä tehdään ja etenemistä mitataan. Toimeenpanoa ja raportointia suunnitellaan edelleen, ja yhteisistä mittareista eli indikaattoreista päätetään kesällä 2016. Toinen aineksien ratkaisujen rahoittaminen.

Lähtökohdaksi on, että koko yhteiskunta voi omalla toiminnallaan edistää ja rahoittaa kestävä kehitys: yksittäiset kansalaiset, yritykset, kunnat, valtiot ja muut toimijat.

Virallisella kehitysavulla on edelleen merkittävä rooli erityisesti vähiten kehittyneiden maiden tukemisessa, mutta myös rahoitus tulee monista eri rahoituslähteistä. Tärkeää on maiden omien voimavarojen lisääminen.

Tärkeä etappi oli heinäkuussa 2015 sovitettu Addis Abeban toimintaohjelma.

MITEN SINÄ VOIT EDISTÄÄ KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ?

KESTÄVÄ KEHITYS?

Kestävä kehitys on yhteiskunnallista muutosta, jossa turvataan nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet niin, ettei esimerkiksi luonnonvarojen kuluteta enemmän kuin maapallo pystyy tuottamaan.

Ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa.

3 ULOTTUVUUTTA:

- 1) EKOLÓGISEN KESTÄVYYS
- 2) TALOUDELLINEN KESTÄVYYS
- 3) SOSIAALINEN KESTÄVYYS

Addis Ababa Action Agenda. Valtiot sitoutuivat tekemään politiikkamuutoksia, joilla esimerkiksi vahvistetaan verojärjestelmää, tuetaan yritysten sijoituksia ja pyritään pysäyttämään laittomia rahavirtoja. Tätä myös Suomi tukee kehitysyhteistyön ja -politiikan kautta.

MITÄ SUOMI TEKEE?

Suomi toimii neuvotteluissa aktiivisesti ja vaikuttaa Euroopan unionin yhteisiin kantoihin. Suomelle oli tärkeää, että tavoitteet koskevat laajasti yhteiskuntaa ja että niissä huomioidaan muun muassa ihmisoikeudet, naisten ja tyttöjen aseman vahvistaminen, ympäristönsuojelut, ilmastomuutos sekä kehitysmaiden yksityissektorin ja vastuullisen yritystoiminnan edistäminen.

Mitä Suomi sitten itse tekee? Suomi tukee kehitysmaita tavoitteiden ja toimintaohjelman toteuttamisessa erityisesti kehityspolitiikan ja -yhteistyön keinoin. Ne ovat Suomen uuden kehityspolitiikan linjauksen tärkeä lähtökohhta.

Kotimaassa tärkeitä tavoitteita ovat esimerkiksi kestävän kulutuksen ja tuotannon sekä tasa-arvon edistäminen. Yksi jo käytössä oleva työkalu on Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus.

